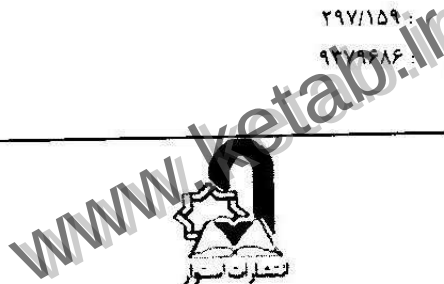

منابع فقه و قانون مدنی ایران از منظر قرآن

www.ketab.ir

سرشناسه	درایتی، احمد، ۱۳۴۷
عنوان و نام پدیدآورندگان	منابع فقه و قانون مدنی ایران از منظر قرآن / احمد درایتی
مشخصات نشر	مشهد، استوار ۱۴۰۲
مشخصات ظاهری	صفحه ۵۰۰
شابک	۶-۱۴۳-۴۱۵-۶۰۰-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی	فیبیانویسی
شناسه افزوده	اصول فقه
موضوع	حقوق مدنی
موضوع	جنبه های قرآنی
رده بندی کنگره	BP۱۰۴
رده بندی دیویی	۲۹۷/۱۵۹
شماره کتابشناسی ملی	۹۳۷۹۴۸۶

عنوان کتاب: منابع فقه و قانون مدنی ایران از منظر قرآن / احمد درایتی

مؤلف: احمد درایتی

صفحه آرا: سید جعفر حسینی

ناشر: انتشارات استوار

نوبت و سال چاپ: چاپ اول / ۱۴۰۲

قطع و تیراژ: وزیری / ۱۰۰۰ جلد

قیمت: ۳۰۰۰۰۰ تومان

شابک: ۶-۱۴۳-۴۱۵-۶۰۰-۹۷۸

حق چاپ برای مؤلف محفوظ می باشد. (۰۹۱۲۷۵۸۵۳۲۴)

آدرس مرکز بخش: کوچه شاهین فر، سراب ۱۵، پاساژ امیر

تلفن: ۰۵۱۳۲۲۵۴۲۷۶ - ۳۲۲۵۵۲۰۰

فهرست مطالب

۱۱	 پیشگفتار
۱۲	 نگاه قرآن به روایات
۶۵	 نگاه قرآن به تواتر
۶۸	 مواد مستند به تواتر در قانون مدنی ایران
۶۹	 نگاه قرآن به سنت پیامبر ص
۸۴	 نگاه قرآن به قرآن
۸۸	 مواد مستند به قرآن در قانون مدنی ایران
۹۶	 نگاه قرآن به عقل
۱۰۱	 مواد مستند به عقل در قانون مدنی ایران
۱۱۱	 نگاه قرآن به اجماع
۱۲۴	 نگاه قرآن به اجماع اهل مدینه
۱۲۸	 نگاه قرآن به اصول متلقاه از معصومین ع
۱۳۱	 نگاه قرآن به شهرت
۱۳۵	 نگاه قرآن به سیره
۱۳۹	 نگاه قرآن به فطرت
۱۴۰	 نگاه قرآن به مستقلات عقلیه
۱۴۱	 نگاه قرآن به غیر مستقلات عقلیه
۱۴۵	 نگاه قرآن به مقدمات عقلیه دستورات الهی
۱۴۷	 نگاه قرآن به ملازمات عقلیه
۱۵۰	 نگاه قرآن به مقدمات عادیه یا عرفیه
۱۵۳	 نگاه قرآن به ملازمات عادیه
۱۵۵	 نگاه قرآن به قیاس عقلی
۱۶۱	 نگاه قرآن به قیاس منصوص العلة

نگاه قرآن به قیاس تنقیح مناط	۱۶۸
نگاه قرآن به قیاس مستنبط العلة	۱۶۸
نگاه قرآن به قیاس مساوات	۱۷۱
نگاه قرآن به استحسانات ظنیه	۱۷۴
نگاه قرآن به سد ذرایع و فتح آن	۱۷۹
نگاه قرآن به مصالح مرسله (مذاق شرع)	۱۸۴
نگاه قرآن به مفاهیم آیات:	۱۹۱
• مفهوم موافق آیات (قیاس بالاولویه)	۱۹۱
• مفهوم مخالف	۱۹۵
• مفهوم شرط	۱۹۵
• مفهوم وصف	۱۹۷
• مفهوم غایت	۱۹۸
• مفهوم حصر	۱۹۹
• مفهوم عدد	۲۰۱
• مفهوم لقب	۲۰۲
• مفهوم قید	۲۰۲
• مفهوم جملات خبریه و انشائیه	۲۰۴
• مفهوم کلمات دال بر زمان و مکان	۲۰۵
• نگاه قرآن به تاثیر زمان و مکان در احکام الهی	۲۰۶
• نگاه قرآن به مقصود از ماده و صیغه امر	۲۰۷
• نگاه قرآن به مقصود از ماده و صیغه نهی	۲۰۸
• نگاه قرآن به قطع	۲۰۹
• نگاه قرآن به اجتهاد	۲۱۰
• نگاه قرآن به تقلید	۲۱۱
• نگاه قرآن به مذهب صحابه	۲۳۷

- نگاه قرآن به ضروریات مذهب ۲۳۸
- مواد مستند به ضروریات مذهب در قانون مدنی ایران ۲۴۰
- نگاه قرآن به استقراء ۲۴۶
- نگاه قرآن به عرف ۲۴۷
- مواد مستند به عرف در قانون مدنی ایران ۲۵۳
- نگاه قرآن به بناء عقلاء و مرتکرات عرفیه ۲۵۴
- مواد مستند به بناء عقلاء در قانون مدنی ایران ۲۵۵
- نگاه قرآن به شریعت سلف ۲۶۲
- نگاه قرآن به اصول عملیه: ۲۷۲
- ۱. اصل برائت ۲۷۲
- ۲. اصل احتیاط ۲۷۶
- مواد مستند به اصل احتیاط در قانون مدنی ایران ۲۷۸
- ۳. اصل استصحاب ۲۸۰
- ۴. اصل تخییر ۲۸۴
- نگاه قرآن به قواعد فقهیه: ۲۸۴
- قاعده صحت (حمل فعل مسلم بر صحت) ۲۸۴
- مواد مستند به قاعده صحت در قانون مدنی ایران ۲۸۷
- قاعده تجاوز و فراغ (حمل فعل خویش بر صحت) ۲۸۹
- قاعده حلیه (کل شیء لک حلال حتی تعلم أنه حرام) ۲۹۱
- قاعده طهارة (کل شیء طاهر حتی تعلم أنه قدر) ۲۹۳
- نگاه قرآن به مضطر و قاعده لا ضرر ۲۹۴
- مواد مستند به قاعده لا ضرر در قانون مدنی ایران ۲۹۷
- قاعده (من له الغنم فعليه الغرم) ۳۲۷
- مواد مستند به قاعده غنم در قانون مدنی ایران ۳۳۰
- قاعده (الخراج بالضمان) ۳۳۱

- قاعده تبعیت فرع از اصل (النماء تابع للملك) ۳۳۲
- مواد مستند به قاعده تبعیت فرع به اصل در قانون مدنی ایران ۳۳۵
- قاعده شرط (المؤمنون عند شروطهم) ۳۳۷
- مواد مستند به قاعده شرط در قانون مدنی ایران ۳۳۸
- قاعده (العقود بالقصود) ۳۴۳
- مواد مستند به قاعده (العقود بالقصود) در قانون مدنی ایران ۳۴۴
- قاعده «لكلّ ذي حقّ إسقاط حقّه» ۳۴۵
- مواد مستند به قاعده «لكلّ ذي حقّ إسقاط حقّه» در قانون مدنی ایران ۳۴۹
- قاعده إقدام ۳۵۰
- مواد مستند به قاعده إقدام در قانون مدنی ایران ۳۵۳
- قاعده «ما يضمن بصحيحه، يضمن بفاسده و ما لا يضمن بصحيحه، لا يضمن بفاسده» ۳۵۷
- مواد مستند به قاعده ما يضمن و ما لا يضمن در قانون مدنی ایران ۳۵۹
- قاعده سلطنت بر مال (الناس مسلطون على أموالهم) ۳۵۹
- مواد مستند به قاعده سلطنت بر مال در قانون مدنی ایران ۳۶۴
- قاعده سلطنت بر نفس (الناس مسلطون على أنفسهم) ۳۷۵
- مواد مستند به قاعده سلطنت بر نفس در قانون مدنی ایران ۳۷۶
- قاعده افضل الاعمال احزمها ۳۷۷
- قاعده توقيفیت دستورات الهی (عبادات و معاملات) ۳۷۸
- قاعده احترام مال ۳۷۹
- مواد مستند به قاعده حرمت مال در قانون مدنی ایران ۳۸۳
- قاعده إتلاف ۳۸۷
- مواد مستند به قاعده إتلاف در قانون مدنی ایران ۳۸۸
- قاعده احسان ۳۹۱
- مواد مستند به قاعده احسان در قانون مدنی ایران ۳۹۴
- قاعده الزعیم غارم ۳۹۶
- مواد مستند به قاعده الزعیم غارم در قانون مدنی ایران ۳۹۹

- قاعده امانت (عدم ضمان امین) ۴۰۰
- مواد مستند به قاعده امانت در قانون مدنی ایران ۴۰۱
- قاعده تسبیب (اقوائیت سبب از مباشر) ۴۰۴
- مواد مستند به قاعده تسبیب در قانون مدنی ایران ۴۰۵
- قاعده غرور (المغرور یرجع الی من غره) ۴۰۷
- مواد مستند به قاعده غرور در قانون مدنی ایران ۴۰۸
- نگاه قرآن به ادله اثبات دعوی (قاعده بینه) ۴۱۱
- مواد مستند به (بینه) در قانون مدنی ایران ۴۱۵
- نگاه قرآن به ادله اثبات دعوی (اسناد کتبی) ۴۱۶
- مواد مستند به (اسناد کتبی) در قانون مدنی ایران ۴۱۶
- نگاه قرآن به ادله اثبات دعوی (اقرار) ۴۱۷
- مواد مستند به قاعده اقرار در قانون مدنی ایران ۴۱۹
- قاعده (من ملک شیئا ملک الإقرار به) ۴۲۰
- نگاه قرآن به تقیه ۴۲۱
- مواد مستند به تقیه در قانون مدنی ایران ۴۲۹
- نگاه قرآن به امور ناشی از خطا و اشتباه ۴۲۹
- مواد مستند به این قاعده در قانون مدنی ایران ۴۳۰
- نگاه قرآن به امور ناشی از فراموشی ۴۳۰
- نگاه قرآن به مکره ۴۳۰
- مواد مستند به قاعده اکراه در قانون مدنی ایران ۴۳۱
- نگاه قرآن به قاعده ما لا یطیقونه ۴۳۲
- مواد مستند به قاعده ما لا یطیقونه در قانون مدنی ایران ۴۳۳
- نگاه قرآن به قاعده ما لا یعلمونه ۴۳۳
- مواد مستند به قاعده ما لا یعلمونه در قانون مدنی ایران ۴۳۶
- قاعده عدل و انصاف ۴۳۶
- مواد مستند به قاعده عدل و انصاف در قانون مدنی ایران ۴۳۸

- قاعده قرعه ۴۴۱
- موارد کاربرد قرعه در قانون مدنی ایران ۴۴۳
- نگاه قرآن به مشورت و استخاره ۴۴۴
- قاعده (ما فيه منفعة محللة معتداً بها عند العقلاء جاز بیه) ۴۴۵
- مواد مستند به قاعده (ما فيه منفعة محللة معتداً بها عند العقلاء جاز بیه) در قانون مدنی ایران ۴۴۷
- قاعده ارزش در کالای معیوب ۴۴۷
- مواد مستند به قاعده ارزش در قانون مدنی ایران ۴۴۹
- قاعده ید (مالکیت ذو الید) ۴۵۲
- مواد مستند به قاعده ید در قانون مدنی ۴۵۴
- قاعده علی الید (ضمان ید) ۴۵۵
- مواد مستند به قاعده علی الید در قانون مدنی ۴۵۷
- قاعده حیازة ۴۶۰
- مواد مستند به قاعده حیازة در قانون مدنی ایران ۴۶۲
- قاعده سبقت (حق اولویت و استیلا) ۴۶۴
- مواد مستند به قاعده سبقت در قانون مدنی ایران ۴۶۵
- قاعده جب ۴۶۷
- قاعده الزام (إلزام المخالفين بما ألزموا به أنفسهم) ۴۷۰
- مواد مستند به قاعده الزام در قانون مدنی ایران ۴۷۵
- قاعده وزر (اصل شخصی بودن مسؤوليتها و کیفرها) ۴۷۶
- مواد مستند به قاعده وزر در قانون مدنی ایران ۴۷۷
- قاعده الغاصب یؤخذ بأشق الاحوال ۴۷۸
- مواد مستند به قاعده الغاصب یؤخذ بأشق الاحوال در قانون مدنی ایران ۴۷۹
- اصل کرامت انسان ۴۷۹
- مواد مستند به اصل کرامت در قانون مدنی ایران ۴۸۲
- نگاه قرآن به اصلاح ذات البین ۴۸۳

- اصل مالکیت خصوصی ۴۸۴
- مواد مستند به اصل مالکیت خصوصی در قانون مدنی ایران ۴۸۶
- اصل لزوم در عقود ۴۸۸
- مواد مستند به اصل (لزوم در عقود) در قانون مدنی ایران ۴۸۸
- خاتمه ۴۹۲
- منابع ۴۹۴

بنام خدا

شهید مطهری ره: اگر کسی علمش قرآن باشد یعنی در قرآن زیاد تدبیر کرده باشد تفسیر قرآن را کاملاً بداند این آدم چقدر در میان ما احترام دارد؟ هیچ، اما اگر کسی کفایه آخوند را بداند یک شخص محترم و با شخصیت شمرده می شود پس قرآن در میان خود ما مهجور است و بخاطر همین اعراض از قرآن به این بد بختی و نکبت گرفتار شده ایم

www.ketab.ir

پیشگفتار:

فقه اسلامی و قانون مدنی ایران در منابعی مشترک هستند و آشنایی با آن منابع از علوم کلیدی است بطوری که وضع قانون الهی و استنباط حکم خدا بدون آنها امکان پذیر نمی باشد از این رو مجتهد قبل از صدور حکم، و قانونگذار قبل از وضع قانون باید از اعتبار آن منابع اطمینان حاصل کند و به صرف اینکه مطابق با قوانین فرانسه یا اتیوپی است اکتفا ننماید.

حقوقدان یا مجتهدی که قرآن را اساطیر الاولین یا مبهم می داند یا بنحو دیگری آن را قبول ندارد یا قرآن را در وضع قانون و فتوی ناکارآمد می داند ما را با او کاری نیست و کتاب پیش رو به کار او نیاید. سخن ما تماماً متوجه حقوقدانان و مفتیان قرآن باور است که اگر واقعا قرآن را ملاک کار خود می دانند دیگر نمی توانند بدون توجه به آیات قرآن قوانینی وضع یا فتوایی صادر کنند و آن را بعنوان حکم الهی بر جامعه مسلمین واجب سازند. لذا ضروری می نماید تا آنان منابع مورد تایید قرآن را در آن شناسائی، و همانها را مبنا برای وضع قانون و استنباط حکم خدا قرار دهند.

کسی که ایمان بخدا و قیامت دارد و دنبال سعادت و رستگاری در دنیا و آخرتش است شایسته است نسبت به این موضوع همت گمارد چرا که دین امری سراسری و میک نیست ما هم بیهوده خلق نشده ایم و در قیامت در محکمه عدل الهی باید با دلیل محکم پاسخگو باشیم. پیامبر صلی الله علیه و آله نیز با دلیل با مردم سخن می گفتند. پس باید برای آنچه می کنیم یا بدان اعتقاد داریم دلیل و مستندی قرآنی داشته باشیم تا در پیشگاه خدا سربلند بوده و پروردگار عزیز، عذر ما را بپذیرد.

در این مسیر فرقی بین شیعه و سنی نیست اما چون مذهب تشیع متاخر از اهل سنت و متأثر از آنان بوده بنظر می رسد فقهای امامیه (اگر با قرآن زاویه ندارند) با توجه به حساسیتی که به عامه دارند لازم باشد برای اعتبار منابع فقه و قانون خود وقت صرف کنند و تحقیق کنند ببینند کدامیک از آنها مورد تایید قرآن است.

نویسنده در کتاب پیش رو به کمک مفتیان و حقوقدانان قرآن باور شتافته منابعی که مبنای بسیاری از فتواها و مواد قانون مدنی ایران قرار دارد را بقرآن عرضه نموده، اعتبار و عدم اعتبار هر کدام را از نگاه قرآن بررسی کرده و در خلال آن، موادی از قانون مدنی ایران که می توانسته مستند به آن منابع باشد را نیز آورده است. باشد که مسلمین دانش پژوه، حقوقدانان مسلمان و قانونگذاران دیندار اگر توضیحی دارند ارائه نمایند بدون شک مؤلف در چاپ بعدی از آنها استفاده خواهد نمود.